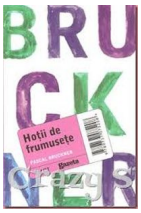

Pascal Bruckner surprinde în cartea sa unele aspecte al firii umane de care n-avem de ce să fim mândri: plăcerea de a provoca suferinţă celor de lângă noi, răutatea dusă până la extrem, nebunia. O excursie de câteva zile în Alpi, la schi, la graniţa dintre Franţa şi Elveţia, se transformă într-un lung coşmar pentru Benjamin şi Hélène. *„Hélène, preocupată de educaţia mea, ţinuse să mă iniţieze în acest sport şi să-mi ofere pe tavă măreţia Alpilor. Culmile lor zimţate, aroganţa lor minerală mă striviseră. Aceşti judecători de piatră nu au nicio indulgenţă; creştetele lor sunt totdeauna prea înalte, prea ascuţite, întregul munte este doar o pedeapsă administrată oamenilor de către natură spre a-i umili.”*

Cei doi se întorceau acasă,

„ducând în portbagaj o valiză plină de oxigen pe care Hélène se pregătea să-l respire în doze mici la Paris.”

Drumul în plină iarnă prin Alpi poate fi periculos…

„Drumul suia, virajele veneau unul după altul, tot mai abrupte. Brazi înalţi, fantomatici, ne încadrau ca un cordon de soldaţi cu mâneci prăfuite.”

Maşina cu proaspăt oxigenaţii cu aerul curat al munţilor rămâne în pană. Ghinionul cel mare e că Hélène şi Benjamin ajung să ceară găzduire peste noapte la hoţii de frumuseţe, adică familia Steiner: Francesca, o fostă profesoară de filozofie, Jérôme, un fost avocat şi servitorul lor, Raymond, omul de încredere, bun la toate.

„Francesca Spazzo-Steiner, soţia stăpânului, şi-a făcut intrarea. Pe faţa ei un amănunt m-a mirat: pielea pleoapelor, abundentă, se aduna la rădăcina genelor, ca un stor rulant deasupra unei ferestre. Te întrebai dacă le cobora seara ca să doarmă.”

Familia Steiner fură…frumuseţi. Adică…tinere femei, pline de viaţă şi de gânduri de viitor, le sechestrează în condiţii inumane şi după câţiva ani le eliberează, dar urâte, schimonosite sufleteşte, mai bătrâne, de fapt, decât propriile lor mame. Excursioniştii înţeleg repede că n-au nimerit în cel mai bun loc.

„M-am întâlnit cu soţia lui Steiner chiar adineauri, a fost amabilă ca o uşă de puşcărie. După părerea mea, îşi muşcă degetele că ne-au primit.[…]. La şase şi un sfert, cu buzunarele pline de provizii luate mai ales de pe tăvile din ajun, am părăsit casa în vârful picioarelor.”

Întunericul de-afară şi locul necunoscut fac imposibilă evadarea din casa groazei.

„Eram îngheţat, abătut. Am găsit cu greu drumul mare, luându-mă după propriile-mi urme ce nu fuseseră încă acoperite. Am grăbit pasul, speriat că o lăsasem pe Hélène atâta vreme singură. Şi mereu brazii aceia îngrozitori, cu blana lor albă, strânşi unii în alţii, ca şi cum ar fi păstrat o taină. […] Pe măsură ce orizontul se degaja şi noi ne apropiam, clădirea aceea împresurată de molizi şi aşezată în faţa unei pante stâncoase mi s-a părut familiară. O mai zărisem undeva. Dar unde?...Puţin câte puţin, atrocele adevăr ieşea la lumină: printr-un ocol uriaş ne întorseserăm la ferma lui Steiner. Ignoranţa noastră cu privire la teren, luminozitatea slabă, topografia pretutindeni identică explicau această crudă confuzie. Nu voiam să cred, nu putusem comite o asemenea eroare. Când a recunoscut clădirea şi ea, Hélène a scos un ţipăt şi s-a întors în loc: vederea flăcărilor din infern n-ar fi îngrozit-o mai tare.”

Benjamin şi Hélène rămân ostatici în casa hoţilor de frumuseţe umană. Acum Benjamin află de la Steiner marele secret al hoţilor.

„— Ai auzit adineauri un plânset?

— Plânsul acesta, Benjamin, vine de la femeia închisă la câţiva metri de aici.”

O femeie (şi nu singura…) închisă

„pentru a ispăşi crima de a fi frumoasă.[…]. Încarcerăm femei frumoase sub această fermă ca să le punem în afara putinţei de a dăuna. Ele îşi achită impozitul pe chip.”

Hélène devine ostatica nebunilor Steiner, iar Benjamin este trimis să „studieze terenul” viitoarelor răpiri. Acceptă asta, fiindu-i promisă eliberarea Hélènei contra a trei tinere răpite şi aduse în cabana unde femeile ajungeau tinere şi deveneau în scurt timp bătrâne. Chiar aş putea spune că Benjamin simpatizează, la un moment dat, cu duşmanul, cu care poartă discuţii sincere

„De ce frumoasele, domnilor? Pentru că, în ciuda celebrului adagiu, frumuseţea nu e o promisiune de fericire, ci o certitudine de dezastru.

Nu concepi că frumuseţea poate fi o cazną? Şi nu doar aceea a idolilor modei sau ai cinematografului, dar şi aceea care-ţi răsare în faţa ochilor la un colţ de stradă şi te lasă tulburat?”

„Rămân toate, până la epuizarea pedepsei, în acest mauzoleu de sub munte, în care îngropăm frumuseţea aşa cum se îngroapă în oceane materialele fisionabile. Bătrâneţea tabără peste ele ca o pasăre de pradă. Se culcaseră tinere, se trezesc sexagenare.”

„Ştii ce le urâţeşte pe captivele noastre? Faptul că nu se uită nimeni la ele. Or, frumuseţea nu există decât admirată, ea este pe de-a-ntregul ostentaţie, încetează să-ţi pironeşti ochii la ea, şi ea dispare. E tocmai ceea ce facem noi aici: acestor creaturi dumnezeieşti le retezăm dintr-o dată sursa vitalităţii, tăiem toată acea reţea de ocheade şi de omagii care le hrăneşte.”

Femeile captive sunt eliberate în momentul când transformările vizibile pe chipul şi pe corpul lor devin ireversibile.

„Exală la ieşire un miros acru de ospiciu, mirosul timpului scurs. Le strecurăm în buzunar o oglinjoară. Atunci Venus, privindu-se în oglindă, vede chipul lui Matusalem. Această ultimă comoţie le sfârşeşte surparea: nu se mai recunosc. Le chinuie libertatea regăsită, căci poartă înăuntrul lor închisoarea, închisoarea urâţeniei şi a vârstei.”

Orice dezaxat mintal are justificarea sa pentru acţiunile pe care le face.

„Să scapi de obsesia imaginii, de dictatul modei; să nu mai trebuie să te machiezi, să nu-ţi mai supraveghezi greutatea; să nu mai fii tratată ca un obiect sexual... Voiau să fie iubite pentru ele însele? Sunt servite acum.”

Transformări ireversibile suferă şi Hélène. Nu-l mai poate iubi pe Benjamin, pentru că

„nu pot uita că m-a părăsit fără să se opună... S-a predat fără să se bată. Am sperat, cu naivitate, că va veni să mă elibereze... că va trece lumea prin foc şi sânge pentru mine. Dar nu, el şi-a încovoiat şira spinării cu o docilitate de sclav. M-a dezamăgit adânc. E o paiaţă, lipsită de curaj şi de suflet. N-aş putea niciodată să-mi reiau viaţa alături de el...”

În acest moment victima Benjamin se simte atras emoţional de răpitorii prietenei sale.

„Am izbucnit în hohote de plâns la pieptul lui Steiner. Nu voiam să cred, pierdusem totul, Hélène mă trădase. Francesca şi Raymond au venit lângă noi. M-au luat în braţele lor, această triplă îmbrăţişare m-a emoţionat mai mult ca orice.”

Totul se termină cu un Benjamin plutind în derivă prin viaţă

„De atunci mă simt în agonie. Am cumpărat dintr-o farmacie câteva măşti pe care m-aţi văzut purtându-le.”

Este mărturisirea pe care personajul lui Bruckner o face doctoriţei Mathilde de la Urgenţe, unde a fost internat. Benjamin e ros de remuşcări

"— Vă rog, duceţi-vă s-o căutaţi, spuneţi-i că n-o să-mi iert niciodată că am dat-o pe mâna bandiţilor ălora.”

Iar doctoriţa care a auzit aceste mărturisiri inacceptabile pentru oamenii mulţi şi normali ai planetei, spune, la sfârşitul romanului:

„Trec adesea pe la urgenţa de la Hotel-Dieu. Tot sper să-l întâlnesc din întâmplare pe Benjamin. I-am păstrat masca, boneta găurită, planul care se decolorează. Sunt sigură că i-au rămas multe să-mi spună.”

Iar nouă, multe ne-au rămas de comentat, dar şi mai multe la care să ne gândim…Suntem atraşi de frumuseţe înaintea atributelor morale, intelectuale ale oamenilor. Azi suntem tineri, mâine bătrâni şi urâţi. Toate vin şi toate trec, sau, cum spunea Eminescu:

„Vreme trece, vreme vine,

Toate-s vechi şi nouă toate;

Ce e rău şi ce e bine

Tu te-ntreabă şi socoate;”